

Folyamisten

János atya gyűlölte a buszokat, úgyhogy a húszórásra nyúló út valódi tortúrának bizonyult számára. Kora este indultak a plébánia elől, és mire reggel átlépték az olasz határt, már úgy érezte magát, akár a föltámasztott Lázár, bár még csak mosolyognia sem sikerült, amikor ez az eszébe jutott.

Igyekezett valami célt adni a kényszerű virrasztásnak, imádkozni, meditálni próbált, de túl a kényelmetlenségen, amit a szomszédja közelsége jelentett, borzalmasan zavarta a légkondicionáló zümmögése, és a sterilen hűvös levegő is. Hunyt szemmel nem bírta sokáig, lámpát gyújtani az alvók miatt nem akart, így az olvasás szóba sem jöhetett, ha pedig egyszerűen csak kibambult az ablakon, olyannyira lehangolta az autópálya dupla fémkordonjának látványa, a satnya növényzet meg a szemközt eldübörgő kamionok, hogy mindez tökéletesen lehetetlenné tett bármiféle belső figyelmet vagy elmélyülést.

Velence előtt megálltak egy benzinkútnál, ott megmosakodott, vécézett, fogat mosott, és ettől valamelyest jobban lett. Következő lépésként pedig attól, hogy hosszú évek kihagyása után olaszul válthatott pár szót a pultos hölgygel a shopban. Egy csésze teát vett az utolsó római évből maradt aprópénzből.

Megállt az egyik magas asztalnál a neonfényben, és mártogatni kezdte a filtert a forró vízbe. Mint egy látomást, úgy bámulta a fémfülű üvegbögrében a széles barna pászmákat. Egészen közelről nézte, ahogy a tömörszerű gomolygáson keresztül a fenékre süllyedtek a barnacukor sötéten csillámló szemcséi. Komoran megkeverte a folyadékot, aztán a lapos tölcserű örvényt csodálta tovább, amint homályos sávokat rajzolt a bögre falánál. Tökéletesen értelmetlennek találta ezt a vizuális tökélyt, absztraktnak, Istentől valónak, aminek a számára is belátható jelentése pusztán annyi volt, hogy miután sűrű kortyokban megitta a teáját, a szemhéja könnyű lett, mintha csak megolajozták volna a gépi szerkezetet, majd lassanként egész lényében szétáradt a gyomrából induló jóérzés. Amely aztán majdnem egészen Bologna magasságáig kitartott. Úgy tűntek föl sorra egymás után a venetói, majd emigliai városok fényes nevei a sztráda lehajtóinak bélyegeként, hogy a quattrocento ideális városterveinek kiötlői valószínűleg riadtan, ám elégedetten nyugtázták volna, hogy a jövőendő már közöttük ott volt, ha mégoly egyenetlen föl-
osztásban is.

A következő húszperces pihenőnél, amelyet pár perccel kilenc után ejtettek meg, mindenki lekászálódott a buszról, be is zárta az idősebbik sofőr, aki a fiával föl-váltva vezetett. Szelíden tűzött le a nap a nagy parkolóra és a gyorsétterem épületére. Lucskos őszt hagytak hátra Magyarországon, és míg a pineák alatt nyújtózkodott, János atya boldog volt, hogy újra Itáliában lehet.

Kora délután érték el Rómát. Miután messziről megpillantották a Szent Péter bazilika kupoláját, még csaknem egy órájukba tellett, mire a sűrű forgalomban a zarándokházhoz értek, amely a Laterán közelében volt, épp csak az aurelianus-i falakon kívül.

A pap csak akkor vonult vissza a saját egyágyas szobájába, miután a hívek mindegyike sikeresen lejelentkezett a recepción. Mint azt előzetesen megtudakolta, senki nem beszélt olaszul a csoportból. Patrícia, aki a nagynénjével jött, törte az angolt, és rajta kívül még páran, mind a középiskolás korosztályból.

A fal mellé állította bőröndjét a spártai módon fölszerelt, kőpadlós cellában, és leült az ágy szélére. Olyan fáradtság lepte meg, hogy levetkőzni sem bírt, ruhástól dőlt le a megvetetlen ágyra. Volt annyi lélekjelenléte, hogy a telefonja ébresztőjét beállítsa este hat órára, aztán magára húzta az ágy végében összehajtogatva heverő pokrócot, és mély álomba zuhant.

Mint akit fejbe vertek, úgy riadt föl az egyre hangosodó pittyegésre. Talpra állt, majd a fürdőszobába ment. Megmosta a kezét és az arcát. Előkereste a fogkefáját és a fogkrémet. A bőröndből a neszszert. Legelőször is fogat mosott, aztán lezuhanyozott. Miután kimászott a zuhanyfülkéből, nézegette magát egy darabig a tükörben, majd a dereka köré csavart egy szál vizes törölközőben kiment a szobába, előszedett egyet a szalámis szendvicsek közül, leült az ágy szélére, és morcosan enni kezdett. Megitta a maradék ásványvizét. Aztán visszament a fürdőszobába, és a páracseppes tükör előtt leborotválta a ritkás fekete borostáját. Nagyon ügyelt rá, hogy minden nap frissen borotváljt legyen. Nincs visszataszítóbb egy borotvás papnál, ez volt a véleménye.

Tudta jól előre, milyen állapotban lesz, és áldotta is az Urat, meg a saját eszét, hogy erre a nulladik napra semmiféle közös programot nem tervezett. A múlt vasárnapi megbeszélésen, amelyet a szentmise után tartottak a sekrestyében, a programtervezettel együtt egy fénymásolt térképet is kiosztott a zarándokoknak. Be volt rajta jelölve mind a szállásuk, mind a főbb látnivalók sétátvon belül, egy szupermarket szintűgy, a nyitva tartását is megérdeklődte János atya a szolgálatkész testvértől, amikor telefonon lefoglalta a szállást, így ezt is odaírta a lap szélére. A mobiltelefonját pedig állandóan készenlétben tartotta arra az esetre, ha valaki mégiscsak eltévedne.

Négy papi inget hozott összesen, most tisztát vett föl, és a vékonyabbik nadrágját, majd elhagyta a szobát. A folyosón és a lépcsőházban senkivel nem találkozott. Az utcán olyasféle őszi fények fogadták, amivel csak vulkanikus szőlőhegyeken és itt Rómában találkozni. Nyitva látta a lateráni bazilikát, amikor beért a fallal körülvett város területére, és bár egy kisebb, kevésbé népszerű templomnak jobban örült volna, nem akart kockáztatni, későre járt, így átvágott a minden eleganciát nélkülöző nagy téren, és bement a védőszentjéről elnevezett hatalmas épületbe.

Miután keresztet vetett, meghökölt egy pillanatra, aztán úgy indult meg előre, akár egy kutya a nyári patakmederben, át a főhajóba. Ott leült egy székre, nagyjából félúton az ókori szenátus idempelt bronzkapuja és a ragyogó apszis között. Körbenézett, alig néhányan voltak idebenn, azok is elvesztek a roppant térben. Gellei kissé előregörnyedt, és a főoltárra függesztett tekintettel egészen addig imádkozott, amíg az idős templomszolga körbejárt, és megkérte őt is, hogy hagyja

el a templomot. Így is majdnem egy órát lehetett idebenn, ami ahhoz legalábbis elegendőnek bizonyult, hogy lélekben rákészüljön a holnapi napra.

A zarándokház felé menet megevett egy szelet pizzát az egyik talponállóban, amitől jól ugyan nem lakott, de mégiscsak megnyugodott a korgó gyomra, amely véletlenül sem kívánt több margarinos szendvicset. Időközben besötétedett, így csöppet sem esett nehezére azonnal nyugovóra térni, mihelyst a szobájába ért.

Álmában egy vöröses-feketés tömb közepén feküdt. Az anyaga semmiféle földi anyaghoz nem volt hasonlítható. Mintha egy téglatest formára összepréselt éjszakai viharfelhő lett volna, elkeverve vérrel és sárral, vagy mintha Mark Rothko valamelyik kései, komoly, absztraktnak bélyegzett festménye kelt volna életre, *Vörös vörösesbarnán*, vagy *Fekete vörösesbarnán*, akár ha egy lekicsinyített görög templomrom változott volna körülötte a vérrel és sárral telített kocka vázává. Amikor fölriadt, és némi tapogatózás után meghúzta a csapvízzel feltöltött ásványvizes palackot, meghígult körülötte a tömb szorítása, de mivel ezt maga sem kívánhatta, elfeküdt és betakarózott, majd gyorsan vissza is süppedt a kívánatos sűrűségig.

A vendégház bőséges reggelijét követően, amit közös imádság után fogyasztottak el, reggel kilenckor indult neki a magyar csoport a városnak. Rövid séta után lementek a metróba, így jutottak el a Vatikán északi védfalához. A lelkiismeretes János atya persze még Magyarországról fölhívta a múzeumot, és bejelentette tíz órára az érkezésüket, így pár perc alatt hozzájutottak a jegyekhez.

– Atya, maga nem tart velünk? – fordult hozzá váratlanul Ági néni, a nyugdíjas tanítónő. Épp nekiindult volna férjével a spirális nagylépcsőnek, a pap meg úgy állt ott, mint aki vonatra szálló ismerőseit búcsúztatja.

– Tudják, annak idején nagyon sokszor voltam, és úgy hiszem, csak fájna most a viszontlátás.

– Értem – felelte egy mosolynak szánt vicsorgás kíséretében a hölgy, amiből világosan kitűnt csalódottsága, hogy nem zúdíthatja folyamatos kérdéseit a papra.

Miután Gellei kísértált a csarnokból, mély nyugalommal töltötte el, hogy megspórolt tizenkét eurót. Annak idején mindig az ingyenes napon voltak. Két és fél órában egyezett meg a csoporttal, ebből vissza volt még kettő és egynegyed. Úgy vélte, ennyi idő alatt épp csak átérne valamelyik kedvelt városnegyedébe, a Pantheon közelébe vagy a Trasteverére, és rögtön kutyagolhatna is vissza. A kiszámíthatatlan római tömegközlekedésben a legkevésbé sem bízott. Így aztán jó két órán keresztül a Vatikán szomszédságában lévő sivár negyed utcáin kóborolt, amely a fővárosba költözött piemonti hivatalnokoknak épült Itália tizenkilencedik századi egyesítése után, és nyílegyenesre rajzolt utcái között szándékoltan nincsen egy se, ahonnan rálátás nyílna a nagy kupolára.

Olyan lassan ment, amennyire csak lehetett, ami még éppen nem volt feltűnő. Háztömböket került meg, mindig az óramutató járása szerint haladva, egyik kört a másikba öltve. Az a hajlama, hogy egy adott időben végzett cselekvés megfelelő ritmusát kitapogassa, csak erősödött az utóbbi hónapokban, mintha ezen múltott volna minden, vagy legalábbis ezen is. Amikor a tökéletesen egyforma fültisztító pálcikák közül reggel csak hosszas keresgélés után sikerült kiválasztania azt, amivel végül is megvakarta a hallójáratát, már csaknem úgy érezte magát, mintha jös-

pálcák közül kellene húznia, melyeknek a végére maguk a párkák tekerték föl a rövidre vágott fonalat. Valaki másét, valakiét, aki már meghalt, és most az ő élete meg a fiúé múlna rajta, hogy méltón választ-e, vagy a következő csomagban már a kettejük fonala is ott lesz egy közös pálcika két végére sodorva.

Negyedórával a megbeszélte időpont előtt ért vissza a Vatikán roppant falai alá. Már vagy egy tucatnyian ott voltak a csoportból, és majdnem mindenki evett, szendvicset, kekszet, almát.

– Hogy tetszett? – állt meg a pap vidoran Patrícia és a nagynénje, Kati mellett, aki egy hatalmas szőlőfürtöt tartott kettejük közé. Elvált, gyermektelen asszony volt, és leginkább az unokahúgán élte ki a lecsapolatlan anyai energiáit. Mint mindig, most is erős sminket viselt, a fülében nagy, tenyéryni ezüstkarkákat, festett fekete haja pedig mereven fénylett a hajlaktól. Mintha csak Patrícia lett volna harminc évvel idősebb kiadásban.

– Elképesztő volt! – felelte rögtön Kati, és a papnak egy bacchánsnő jutott róla eszébe, amiben a szőlőfürtön túl benne foglaltatott az a fajta képzelt szenvedélyesség is, amellyel a melankolikussá öregedett szép nőt önkéntelenül is fölruházta.

– Gyönyörű volt – bólogatott nagy szemekkel a kamaszlány, miután gyorsan lenyelt két félig megrágott édes szőlőszemet.

– De maga miért nem jött be, atya? – kérdezett vissza Kati olyan alázatos tekintettel, hogy az előbbi futó gondolata folytatásaként most úgy érezhette a pap, az asszony a veséjébe lát.

– Voltam már sokszor – felelte szégyenlősen mosolyogva.

Az asszony visszamosolygott rá. Minden vasárnap ott volt a nagymiséen, emellett néha személyesen is fölkereste a papot, hogy tanácsot vagy segítséget kérjen tőle. Legutóbb a kolleganője tízéves nagyfiát kereszteltette meg vele soron kívül.

– De a tengerre azért kijön majd velünk, ugye? – kérdezett vissza egy pillanattal később.

– Szeretnék – felelte.

Szent Péter templomában nem úszta meg a szereplést. Kivételesen profán hasonlat villant föl benne, míg a nyáját vezetve föl-le járt a roppant épületben, és beszélt, egyre jobban belemelegedve adta elő mindazt, amit a folyamatosan újrarájzolt bazilikáról tudott, Péter sírjától kezdve az első román templomon és Michelangelo kupoláján, Carlo Maderno ormóttan előházán keresztül egészen Bernini dícséretéig. Igen, olyannak érezte magát, mint egy nő, aki előbb el akar bújni, aztán meg boldogan pihegve fogadja a táncát illető bókákat és az elismerő pillantásokat.

– Milyen alakú ez a tér? – kérdezte tanárosan a csoportot már a Piazza di San Pietro közepénél állva, miután háromnegyed óra alatt meglehetősen alaposan körbejárták belül a bazilikát.

– Ellipszis – mondta valaki, komoly csalódást okozva a papnak.

– Így van, a tér ellipszis alakú, és a hosszanti oldalával fekszik föl a bazilika homlokzatához, illetve az odavezető széles lépcsősorhoz. A régi zarándokoknak azonban még nem voltak olyan nagyszerű várostérképeik, mint nekünk. Ők ösztönösen kör alakúnak érzékelték a teret, amely az optikai csalás miatt még így ko-

losszálisabbnak tűnik. Már-már úgy érezzük, hogy el vagyunk varázsolvá, míg a bazilika felé tartunk, igaz-e?

Közvetlenül mellette Ági néni komoly képpel bólogatott.

– Emlékeznek Az Alice Csodaországban című mesére? Amelyben a kislány parányira zsugorodik a nyúl barlangjában, aztán meg óriásira nő? Velünk is ez történik itt! Gyalogolok, nagy lendülettel tartok előre a kupola felé, amelybe egyre szerencsétlenebbül takar bele ez a túlméretezett előház, amelyről már beszéltem, és közben az az érzésem, hogy egyszerre vagyok parányi és óriási. A lépcsősorig tartó távot sokkalta nagyobbnak érzékelem, mint amekkora valójában, ugyanakkor minden lépésemmel mintha két lépésnek megfelelő utat tennék meg, mert a szemem és az elmém automatikusan körnek értelmezi az ellipszist.

A csoport szanaszét szóródva járkált és fényképezett a téren, majd újra összeverődtek, és a széles sugárúton, amely nyílegyenesen tart az Angyalvárnak, megindultak János atya nyomában, aki az út közepe táján megállt és visszafordult a kupola felé. Egy intéssel maga köré rendezte a nyáját, hogy mindannyian jól értsék a szavát.

– Ez a sugárút az 1930-as évekig nem létezett. Kisebb, középkori eredetű háztömbök álltak itt, ahol most az autók járnak. A Szent Péter teret kigondoló Bernini koncepciójának fontos eleme volt, hogy a zarándok egy síkátor sarkáról ütközzön bele a tér és a bazilika tömegének látványába, és ne legyen nagyobb nyitott terület az általa megrajzolt ellipszisen innen.

Egy kis szünetet tartott. Töprengett, elmondja-e, hogy a sugárút neve Via della Conciliazione, a Megegyezés útja, amely alatt a Szentszék és Mussolini fasiszta államának kölcsönös elismerését kell érteni, ennek alkalmából barmoltak bele Bernini remekművébe, amelynek grandiozitása a maga szabta finom keretek között működik csak, és semmi köze a perspektivikus panoráma üresfejű nagyzolálásához, ami az új paloták közönséges építészetével együtt a leginkább a náci Speer berlini terveihez vagy a washingtoni Mall pusztába szalajtott, bumfordi áleleganciájához hasonlít. Nem mondta el, félt, hogy indulatos lenne, és félreértenék.